

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2018. ГОДИНИ

Извештај о реализацији Годишњег плана образовања одраслих за 2018. годину („Сл.гласник“ бр. 60 од 03.08.2018. године) представља обједињени преглед реализованих активности образовања одраслих, у утврђеним приоритетним образовним областима, а које су реализовале релевантне институције и друштвени актери.

У припреми Извештаја МПНТР је, директно и преко школских управа, прибавило податке о реализованим активностима образовања одраслих за 2018. годину, у складу са Годишњим планом образовања одраслих за 2018. годину (у даљем тексту ГПОО).

Финансијска средства за реализацију ГПОО за 2018. годину, обезбеђена су из различитих извора: буџета Републике Србије, аутономне покрајине, јединица локалне самоуправе, али и из сопствених средстава полазника, кандидата и послодаваца, и др.

РЕАЛИЗАЦИЈА ЦИЉЕВА ГПОО У 2018. ГОДИНИ У ОДНОСУ НА ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ДЕЛОВАЊА

Извештај о реализацији ГПОО за 2018. годину је урађен на основу анализе резултата реализације активности образовања одраслих, која је детаљно представљена у прилозима. Међутим, како није било довољно података о утрошеним средствима за активности неформалног образовања одраслих, признавања претходног учења и каријерног вођења и саветовања, у прилозима су негде приказане само институције и реализоване активности. Поред школа и броја полазника, утрошена средства су приказана у прилозима за тачку 1. – *Формално образовање одраслих.*

1. Формално образовање одраслих

У оквиру формалног образовања одраслих, као прве приоритетне области деловања, реализовано је следеће:

1.1. Основно образовање одраслих (по моделу функционалног основног образовања одраслих), финансирано из буџета Републике Србије, је реализовано у **64** основне школе на територији **15** школских управа. Програм основног образовања одраслих по моделу функционалног основног образовања одраслих похађало је **6090** одраслих (а планирано је **5912**) који су прекинули своје основно образовање, или га из било којих других разлога нису никада ни започели, а старији су од 15 година живота. Програм су реализовали додатно обучени наставници, а посебну успешну улогу и задатке су остварили андрагошки асистенти, као чланови школских тимова. Списак школа по школским управама, уписан број полазника и утрошена средства детаљније се могу видети у *Прилогу 1*. Средства утрошена из буџета Републике Србије за реализацију активности основног образовања одраслих за 2018. годину, износе **411.612.819,72** динара (а планирано је **422.205.653,41** динара).

1.2. Средње образовање одраслих

1.2.1. *Ванредно средње образовање за полазнике старије од 17 година, финансирано из буџета Републике Србије, је реализовано у 121 средњој школи, на територији 16 школских управа. Програм ванредног средњег образовања одраслих похађао је 351 полазник (а планирано је 444) старијих од 17 година. Средства потрошена из буџета Републике Србије за реализацију активности средњег образовања одраслих за 2018. годину, износе 3.353.450,00 динара (а планирано је 5.328.000,00 динара). Списак школа по школским управама, уписан број полазника и утрошена средства детаљније се могу видети у Прилогу 2, који је одштампан уз Извештај и чини његов саставни део.*

1.2.2. *Преквалификација, доквалификација и специјализација, нефинансирана из буџета Републике Србије, реализована је у 178 средњих школа, на територији 17 школских управа. Број одраслих полазника који је похађао програме преквалификације, доквалификације и специјализације је 4018 (а планирано је 11407 полазника). Будући да су те активности финансирани сами полазници, школе су пријавиле средства добијена од полазника, а наставнике које ангажују на тим активностима финансирају из сопствених средстава. Списак школа, уписан број полазника и добијена средства детаљније се могу видети у Прилогу 3, који је одштампан уз Извештај и чини његов саставни део.*

2. Неформално образовање одраслих

У оквиру неформалног образовања одраслих, као друге приоритетне области деловања, реализовани су програми образовања одраслих, као што су:

- програми предузетништва;
- програми обуке за рад на рачунару;
- програми страних језика;
- програми из науке и технологије;
- програми заштите околине и екологије;
- програми развоја и очувања безбедних и здравих услова рада;
- програми стицања или допуњавања других знања, вештина, способности и ставова.

Списак институција и реализованих програма неформалног образовања, а на основу достављених података могу се детаљније видети Прилогу 4, који је одштампан уз Извештај и чини његов саставни део.

3. „Акредитација и верификација“ - Јавно признати организатор активности образовања одраслих ЈПОА

Основни садржај активности односи се на примену Правилника о ближним условима у погледу програма, кадра, простора, опреме и наставних средстава за

стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих („Сл. гласник РС“, бр. 89/2015) (у даљем тексту: „Правилник“)

Примена Правилника подразумева спровођење процедуре одобравања програма од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Завода за унапређивање образовања и васпитања. Током 2018. године Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Завод за унапређивање образовања и васпитања обрадили су 50 захтева за стицање статуса јавно признатих организатора активности образовања одраслих.

Решење министра о одобравању статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих до сада је добило 32 институције за укупно 121 програм обука намењених одраслима за стицање компетенција и квалификација потребних тржишту рада. Значајан број средњих стручних школа, установа и организација из неформалног система је стекло статус ЈПОА ОО за најразличитије програме обука који су рађени у сарадњи са локалним послодавцима и социјалним партнерима, а у циљу одговора на захтеве локалног тржишта рада и послодаваца за квалификованом радном снагом. Акредитацију за већи број програма добиле су и институције неформалног система образовања, а међу њима већи број одобрених програма на тржишту нуде раднички, народни и отворени универзитети (28 програма). Када су у питању средње стручне школе, статус ЈПОА ОО међу првима су затражиле и обезбедиле стручне школе у оквиру којих функционишу Регионални центри за континуирано образовање одраслих (34 програма).

Списак акредитованих ЈПОА ОО за конкретне програме налази се на сајту МПНТР <http://www.mpn.gov.rs/obrazovanje-odraslih/>.

Списак институција и реализованих активности т.ј *Извештај о реализацији програма код ЈПОА у 2018. години*, а на основу достављених података, може се детаљније видети у *Прилогу 5*, који је одштампан уз Извештај и чини његов саставни део.

4. Признавање претходног учења

Препознавање, валидација и акредитовање неформалног и информалног учења су предвидљени Стратегијом развоја образовања (2020), Стратегијом образовања одраслих, Законом о образовању одраслих и Законом о националном оквиру квалификација. Ипак, осим политичког оквира, даље претпоставке нису остварене. У протеклом периоду се радило на усаглашавању стандарда квалификација и успостављању НОК-а, што је основно полазиште у успостављањеу система ППУ. У склопу НОК дефинисани су квалификациони нивои на којима је могућа сертификација, процедуре, инструменти, надлежна тела/установе, законска и подзаконска регулатива.

На основу Закона о образовању одраслих, у Заводу за унапређивање образовања и васпитања у формирана је радна група која је радила на развоју Концепције система признавања претходног учења у Републици Србији и предлогу Правилника о стандардима и начину спровођења поступка за признавање претходног учења. Радну групу су чинили представници: Завода за унапређивање образовања и васпитања, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Националне службе запошљавања, Привредне коморе Србије и Уније послодаваца Србије. Ови документи се континуирано унапређују успостављањем правног оквира за њихову имплементацију.

Законом о НОКС дефинисано је се квалификације могу стећи и кроз поступак признавања претходног учења (1-3, 5 ниво НОКС и изузетно 4 ниво НОКС); Закон о НОКС-у је дефинисао процедуру стицања квалификација кроз поступак признавања предходног учења. Овим поступком, квалификација или њени делови, се стичу код ЛПОА, кроз посебан поступак у којем се, у складу са стандардом квалификације, процењују знања, вештине и ставови стечени на основу радног или животног искуства, након чега се издаје одговарајућа јавна исправа или уверење, у складу са законом који уређује образовање одраслих. Секторска већа имају надлежност да предлажу листе квалификација по нивоима и врстама које могу да се стичу признавањем претходног учења.

5. *Каријерно вођење и саветовање*

Током 2016. године у ЗУОВ-а формирана је Радна група и урађен је Нацрт у области стандарда каријерног вођења и саветовања као фазе признавања претходног учења¹. Током разматрања стандарда на завршној сесији донети су и следећи закључци:

- Област стандарда материјално-технички услови је додата у област организационих стандарда. У оквиру организационих стандарда додат је и стандард компетенције практичара чији су исходи усклађени са облашћу компетенција практичара;
- Област компетенција практичара садржи: опис принципа рада, опште компетенције каријерних практичара и специфичне компетенције каријерних практичара.
- У целокупном тексту стандарда потребно је проверити да ли се доследно примењују следећи термини: свет образовања и свет рада, корисник услуга каријерног вођења и саветовања (скраћено: корисник), образовне и каријерне могућности и уместо „пужалац услуге” се користи термин „организација”;
- Формат стандарда је ујединачен тако да обухвата:
 - стандард, индикатор, доказ
 - област, компетенције, исходи (знања, вештине, ставови).
- Процес пилотирања започети када се коригује оквир.

Највећи део каријерног вођења и саветовања у Србији је реализован у филијалама Националне службе за запошљавање, када су у питању незапослени, а у оквиру Министарства омладине и спорта, када су у питању млади узраста од 18 година. Поменуте институције су обезбедиле потребна средства за реализацију процеса каријерног вођења и саветовања из буџета Републике Србије за 2018. годину.

Списак институција и реализованих активности каријерног вођења и саветовања, а на основу достављених података може се детаљније видети у *Прилогу 4*, који је одштампан уз Извештај и чини његов саставни део.

¹ Детаљније: <http://zuov.gov.rs/karijerno-vodjenje-i-savetovanje/>

**ИСКОРИШЋЕНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА
ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ У 2018.
ГОДИНИ**

Реализатори, ноциоци Годишњег плана образовања одраслих за 2018. годину, који су у највећој мери учествовали у финансирању активности образовања одраслих, су: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања преко Националне службе за запошљавање (НСЗ). Велики део активности образовања одраслих представљених у прилозима, поред Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и НСЗ, различите институције су спровеле, али нису доставиле податке о утрошеним средствима.

Стога, обим утрошених финансијских средстава за реализацију ГПОО за 2018. годину приказан је искључиво за оне активности образовања одраслих за које су Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Завод за унапређивање образовања и васпитања искористили из буџета Републике Србије за 2018. годину.

Обрачун средстава, на основу реализације за активности *1.1. Основно образовање одраслих* и *1.2.1. Средње образовање одраслих (за ванредне ученике старије од 17 година)*, урађен је по формули: планирано минус реализовано. Стога, износи са минусом представљају умањење буџета, иако је у реализацији то изнад планираног. Обрачун средстава, на основу реализације за активност *1.2.2. Средње образовање одраслих (преквалификације, доквалификације и специјализације)* урађен је по формули: реализовано (добито) минус планирано. То значи да све што је реализовано представља вишак у буџету, а минус у износу полазника представља нереализован план. Велика разлика у износима средстава и броја полазника код активности средњег образовања одраслих (преквалификације, доквалификације и специјализације), објашњава се тиме што су у питању сопствена средства полазника, па многе школе нису приказале уопште, или су приказале знатно мањи очекивани добитак, и обрнуто, школе су очекивале знатно већи број полазника.

Преглед обима финансијских средстава искористићених за активности образовања одраслих у 2018. години која су обезбеђена од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР):

1. Основно образовање одраслих	Активности	Извор средстава	Утрошена средства у 2018. (у динарима)
	Ангажовање наставника и андрагошких асистената*	МПНТР (буџет РС)	411.612.819,72
Укупно 1			

2. Средње образовање одраслих	Активности	Извор средстава	Утрошена средства у 2018. (у динарима)
	Ванредни ученици старији од 17 година**	МПНТР (буџет РС)	3.353.450,00

3. Акредитација и верификација - ЈПОА	Процена услова за стицање статуса ЈПОА***	МПНТР и ЗУОВ (буџет РС)	400.000,00
4. Признавање претходног учења	Развој стандарда каријерног вођења и саветовања***	ЗУОВ (буџет РС)	200.000,00
Укупно 2+3+4			3.953.450,00
Укупно: 1+2+3+4			415.566.269,72

Средства су планирана Нацртом закона о буџету Републике Србије за 2018. годину на разделу Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у оквиру:

* Главе 24.1 основно образовање главни програм 2003, 0001 програмска активност: реализација делатности основног образовања, економска класификација 411 Плате, додаци и накнаде запослених (зараде).

** Главе 24.2 средње образовање програм 2004, 0001 програмска активност: реализација делатности средњег образовања и образовања одраслих, економска класа 411 Плате, додаци и накнаде запослених (зараде).

Средства планирана Нацртом закона о буџету Републике Србије за 2018. годину, на разделу Завода за унапређивање образовања и васпитања, у оквиру:

*** Главе 24.6 Завод за унапређивање образовања и васпитања, главни програм 2001, 0006 стручно образовање и образовање одраслих, економска класификација 423 услуге по уговору.